



Briuselis, 2013 04 12
COM(2013) 197 final

2013/0106 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo nustatomos išorės jūrų sienų stebėjimo vykdant Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros koordinuojamą operatyvų bendradarbiavimą taisyklės

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

1.1. Tarybos direktyvos 2010/252/ES¹ priėmimo procedūra

2009 m. spalio mėn. Europos Vadovų Taryba pakvietė Komisiją teikti pasiūlymus, kurie leistų nustatyti „aiškias bendras veiklos procedūras, apimančias aiškias taisykles, taikomas dalyvaujant bendrose operacijose jūroje, tinkamai atsižvelgiant į poreikį užtikrinti mišriuose srautuose keliaujančių asmenų apsaugą, laikantis tarptautinės teisės“². Tai buvo dar kartą patvirtinta 2009 m. gruodžio mėn. Stokholmo programoje, kai Europos Vadovų Taryba paprašė Komisijos ne vėliau kaip 2010 m. pateikti pasiūlymus, kuriais būtų patikslintas ir sustiprintas Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros (toliau – Agentūra) vaidmuo ir būtų parengtos „aiškios taisyklės, taikomos dalyvaujant bendrose operacijose jūroje, tinkamai atsižvelgiant į poreikį užtikrinti mišriuose srautuose keliaujančių asmenų apsaugą, laikantis tarptautinės teisės“³.

Reaguodama į šiuos Europos Vadovų Tarybos raginimus 2010 m. Taryba priėmė Sprendimą 2010/252/ES (toliau – Sprendimas) siekiant sustiprinti Agentūros koordinuojamas sienų stebėjimo operacijas ir nustatyti aiškias veiksmų taisykles bendro patruliavimo ir perimtų bei išgelbėtų asmenų išlaipinimo srityse, kad būtų užtikrintas tarptautinės pagalbos prašančių asmenų saugumas ir būtų išvengta žūčių jūroje. Remdamasi Šengeno sienų kodekso⁴ 12 straipsnio 5 dalimi Komisija nusprendė pateikti pasiūlymą pagal komitologijos procedūrą ir šį sprendimą laiko papildoma sienų stebėjimo kontrolės priemone.

Sprendimas laikomas būtinu ir tinkamu siekiant sienų stebėjimo tikslo, t. y. užkirsti kelią neleistinam sienų kirtimui. Šiuo požiūriu manyta, kad stebėjimas ne tik apima aptikimo sąvoką, bet yra už ją platesnis – jam priskiriami ir kiti veiksmai, pvz., neteisėtai į Sąjungą bandančių patekti laivų perėmimas. Paieškos ir gelbėjimo veiksmų sąsaja su sienų stebėjimu buvo pagrįsta susiklosčiusia praktika, nes aptikti nepatikimais laivais plaukiantys migrantai kartais būna ištikti nelaimės.

Į šį sprendimą kaip į vieną teisinę priemonę buvo įtrauktos esamos ES ir tarptautinės teisės nuostatos. Taip buvo siekta susitvarkyti su valstybių narių priimtoms tarptautinės jūrų teisės skirtingu interpretavimu ir vykdoma skirtinga praktika, kad būtų užtikrintas Agentūros koordinuojamų jūrų operacijų veiksmingumas. Grėسė rizika, kad jūrų operacijos metu susiklosčius tokiai pačiai situacijai bus taikomos skirtingos, netgi vienos kitoms prieštaraujančios taisyklės. Dėl tokio teisinio netikrumo valstybės narės menkai dalyvaudavo Agentūros koordinuojamose jūrų operacijose jų indėlį vertinant pagal skiriamų orlaivių, laivų skaičių ir žmogiškųjų išteklių mastą. Dėl to savo ruožtu operacijos nebuvo tokios veiksmingos ir menko pastangos siekti solidarumo ES lygmeniu.

Sprendimu siekiama geriau apsaugoti pagrindines teises ir užtikrinti, kad vykdam jūrų operacijas būtų laikomasi *negrąžinimo* principo. Kai kurios valstybės narės, Europos Parlamento nariai, žmogaus teisių organizacijos ir akademinės bendruomenės atstovai

¹ 2010 m. balandžio 26 d. Tarybos sprendimas, kuriuo papildomos Šengeno sienų kodekso nuostatos dėl išorės jūros sienų stebėjimo vykdam operatyvų bendradarbiavimą, koordinuojamą Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros, OL L 111, 2010 5 4, p. 20.

² Europos Vadovų Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės išvados, 2009 m. spalio 29–30 d.

³ Žr. Stokholmo programos „Integruotas išorės sienų valdymas“ 5.1 punktą, OL C 115, 2010 5 4, p. 1.

⁴ 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 562/2006, nustatantis taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas), OL L 105, 2006 4 13, p. 1.

abejojo, ar vykdant Agentūros koordinuojamas jūrų operacijas, ypač atvirojoje jūroje, paisoma pagrindinių teisių ir pabėgėlių teisių. Šiuos susirūpinimą keliančius klausimus siekiama spręsti šiuo sprendimu: nustatoma keletas garantijų, kad būtų paisoma šių teisių, pvz., reikalavimas informuoti perimtus arba išgelbėtus asmenis apie išlaipinimo vietą, specialios nuostatos dėl pažeidžiamų asmenų poreikių ir reikalavimas, kad sienos apsaugos pareigūnai būtų supažindinti su atitinkamomis pagrindinėmis teisėmis ir pabėgėlių teise.

Šis sprendimas buvo priimtas 2010 m. balandžio 26 d. kaip Tarybos sprendimas pagal reguliavimo procedūrą su tikrinimu. Europos Parlamentas manė, kad sprendimas turėjo būti priimtas pagal įprastą teisėkūros procedūrą, o ne pagal komitologijos procedūrą. Todėl jis kreipėsi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – Teismas) ir pateikė ieškinį prieš Tarybą reikalaujamas panaikinti Sprendimą.

1.2. C-355/10: Europos Parlamentas prieš Tarybą⁵

Europos Parlamentas mano, kad Sprendimu viršijami pagal Šengeno sienų kodekso 12 straipsnio 5 dalį suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, nes i) juo į Šengeno sienų kodeksą įvesti nauji esminiai elementai, ii) juo pakeisti Šengeno sienų kodekso esminiai elementai ir iii) juo pakeistas Reglamento (EB) Nr. 2007/2004⁶ turinys. Taryba pareiškė, kad ieškinys yra nepriimtinas ir kartu teigė, kad ieškinys yra nepagrįstas. Komisija kaip vienintelė į bylą įstojusi šalis palaikė Tarybą.

2012 m. rugsėjo 5 d. Teismas paskelbė nuosprendį. Jis panaikino Sprendimą pagal pirmą pagrindą laikydamas, kad nuostatos dėl perėmimo priemonių, gelbėjimo ir išlaipinimo yra pagrindinio teisės akto, t. y. Šengeno sienų kodekso, esminiai elementai. Jis nenagrinėjo, ar Sprendimu pakeičiami Šengeno sienų kodekso esminiai elementai arba ar juo pakeičiamas Reglamento (EB) Nr. 2007/2004 turinys.

Teismas nusprendė palikti Sprendimą galioti, kol jis per protingą laikotarpį nebus pakeistas naujomis taisyklėmis.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

Svarstant, ar būtina atlikti poveikio vertinimą, buvo atsižvelgta į toliau nurodytą informaciją.

Pirma, prieš priimant Tarybos direktyvą 2010/252/ES buvo atliktas didelio masto parengiamasis darbas. 2005 m. Taryba paprašė Komisijos išanalizuoti teisinę sistemą, taikomą sienos stebėjimo operacijoms jūroje, ir vėliau parengti Sąjungos lygmens taisykles. 2007 m. Komisija pateikė studiją, kurioje nagrinėjo tarptautinės teisės sistemos aspektus: išorės jūrų sienų stebėjimą ir veiksmingo jos vykdymo kliūtis⁷. Tais pačiais metais Komisija įsteigė neoficialią grupę, sudarytą iš valstybių narių, Agentūros, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro ir Tarptautinės migracijos organizacijos ekspertų, kad parengtų Agentūros koordinuojamų jūrų operacijų vykdymo gaires. Šios neoficialios grupės darbo rezultatais Komisija pasinaudojo kaip pasiūlymo projekto, pateikto pagal komitologijos procedūrą, pagrindu.

⁵ C-355/10: Europos Parlamentas prieš Europos Sąjungos Tarybą, adresas internete: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&jur=C,T,F&num=C-355/10&td=ALL#> (dar nepaskelbta Teismų praktikos rinkinyje).

⁶ 2004 m. spalio 26 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2007/2004, įsteigiantis Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūrą, OL L 349, 2004 11 25, p. 1.

⁷ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Tarptautinių teisės instrumentų, susijusių su neteisėta imigracija jūrų keliais, studija“, SEC(2007) 691.

Antra, siekdama parengti šį pasiūlymą Komisija konsultavosi su valstybėmis narėmis ir Agentūra Išorės sienų ekspertų grupėje, kad nustatytų, kokių mastu šis pasiūlymas turėtų atspindėti Sprendimo turinį. Iš esmės valstybės narės mano, kad šis pasiūlymas turėtų būti grindžiamas Sprendimu, į jo taikymo sritį įtraukiant tik Agentūros koordinuojamas jūrų operacijas, sustiprinant nuostatas dėl pagrindinių teisių apsaugos, patikslinant perėmimo priemonių ir gelbėjimo skirtumą, sprendžiant išlaipinimo klausimą ir užtikrinant atitiktį tarptautiniams įsipareigojimams, taip pat atsižvelgiant į teisinius ir teisminius pokyčius ES ir tarptautiniu lygiu.

Trečia, panaikindamas Tarybos sprendimą 2010/252/ES Teismas pareikalavo, kad Sprendimas būtų pakeistas per protingą laikotarpį. Nors Teismo sprendime protingo laikotarpio sąvoka nėra apibrėžta, akivaizdu, kad dėl galimų sudėtingų ir ilgų diskusijų tarp dviejų ES teisės aktų leidėjų Komisija turėtų skubiai imtis veiksmų.

Todėl laikoma, kad kartu su šiuo pasiūlymu poveikio vertinimo pateikti nereikia.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 77 straipsnio 2 dalies d punktu. Tam, kad būtų parengta išorės sienų politika, be kita ko, užtikrinanti veiksmingą išorės sienų stebėjimą, kaip nurodyta 77 straipsnio 1 dalyje, 77 straipsnio 2 dalies d punkte nustatyta, kad Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina „bet kurias priemones, būtinas laipsniškai sukurti integruotą išorės sienų valdymo sistemą“.

Sąjungos politikos ES išorės sienų srityje tikslas – užtikrinti, kad išorės sienų kirtimas būtų veiksmingai kontroliuojamas, įskaitant sienų stebėjimo veiksmus. Sienų stebėjimo tikslas – užkirsti kelią neleistinam sienų kirtimui, kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir sulaikyti neteisėtai sieną kirtusius asmenis arba imtis prieš juos kitų priemonių. Sienų stebėjimas turėtų veiksmingai užkirsti kelią siekiui išvengti patikrinimų sienos perėjimo punktuose ir atgrasyti to siekiančius asmenis. Šiuo tikslu sienų stebėjimas neapsiriboja bandymų neteisėtai kirsti sieną nustatymu, bet jam priskiriami ir kiti veiksmai, pvz., laivų perėmimas, įtarus, kad jais bandoma neteisėtai patekti į Sąjungą apeinant pasienio kontrolę, taip pat veiksmai, kuriais siekiama reaguoti į jūrų operacijos metu susiklosčiusias padėtis, kai reikia vykdyti, pvz., paieškos ir gelbėjimo veiksmus, ir veiksmus, kuriais siekiama sėkmingai užbaigti tokią operaciją.

Kadangi šio būtino imtis veiksmo tikslų, t. y. priimti specialias jūrų sienų stebėjimo, kurių sienos apsaugos pareigūnai vykdo koordinuojant Agentūrai, taisykles, valstybės narės negali deramai pasiekti dėl jų teisės ir praktikos skirtumų ir kadangi dėl operacijų tarptautinio pobūdžio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones.

Pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti.

Remiantis šiais principais, kaip ir Sprendimo atveju, šis pasiūlymas taikomas tik Agentūros koordinuojamo operatyvaus bendradarbiavimo atžvilgiu ir jis nėra susijęs su stebėjimo veiksmais, kuriuos valstybės narės vykdo atskirai arba bendradarbiaudamos ne pagal šią sistemą.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šis pasiūlymas nesukuria finansinės ar administracinės naštos Sąjungai. Todėl jis neturi poveikio Sąjungos biudžetui.

5. NEPRIVALOMI ELEMENTAI

5.1. Šio pasiūlymo ir Tarybos sprendimo 2010/252/ES palyginimas

Šio pasiūlymo ir šio sprendimo taikymo sritis ir turinys yra panašūs. Šiuo pasiūlymu daromi pakeitimai, palyginti su minėtu Sprendimu, yra grindžiami teisiniais ir teisminiais pokyčiais, kaip antai Reglamento (EB) Nr. 2007/2004⁸ pakeitimai ir Europos žmogaus teisių teismo sprendimas byloje *Hirsi Jamaa ir kiti prieš Italiją*⁹, būtinybe užtikrinti perėmimo ir gelbėjimo sąvokų aiškumą ir valstybių narių bei Agentūros patirtimi įgyvendinant šį sprendimą praktikoje.

5.1.1. Forma

Skiriasi pasirinkta teisinė priemonė ir sprendimų priėmimo procedūros. Tai yra reglamento pasiūlymas, skirtas visoms valstybėms remiantis Sutartimis, ir jis turi būti priimtas pagal įprastą teisėkūros procedūrą. Jo forma atspindi pasirinktoje teisinėje priemonėje, kurią sudaro preambulė (citatos ir 18 konstatuojamųjų dalių) ir 11 straipsnių, paskirstytų į 4 skyrius. Jis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse. Kita vertus, Sprendimas buvo priimtas kaip įgyvendinimo priemonė pagal reguliavimo procedūrą su tikrinimu. Jį sudaro preambulė (citatos ir 18 konstatuojamųjų dalių), 2 straipsniai ir priedas, išskaidytas į dvi dalis. Priedo I dalyje nustatytos taisyklės dėl Agentūros koordinuojamų operacijų prie jūrų sienų, o priedo II dalyje pateiktos neprivalomos gairės dėl paieškos ir gelbėjimo atvejų ir dėl išlaipinimo vykdant Agentūros koordinuojamas jūrų operacijas.

5.1.2. Turinys

Šio pasiūlymo ir Sprendimo taikymo sritis yra tokia pati, t.y. sienų stebėjimo operacijos, kurias koordinuojant Agentūrai vykdo valstybės narės (1 straipsnis). Sprendime sienų stebėjimo sąvoka suprantama taip, kad ji aprėpia perėmimo priemonės ir gelbėjimo veiksmus, kurių prireikia imtis vykdant sienų stebėjimo operacijas, tačiau vis dar neaišku, ar Šengeno sienų kodekse apibrėžta sąvoka aprėpia šias priemones. Šiame pasiūlyme išsamiai paaiškinama ši platesnė sienų stebėjimo sąvoka, nurodant, kad sienų stebėjimas neapsiriboja bandymų neteisėtai kirsti sieną nustatymu, bet jam priskiriami ir kiti veiksmai, pvz., perėmimo priemonės ir veiksmai, kuriais siekiama reaguoti į jūrų operacijos metu susiklosčiusias padėtis, kai reikia vykdyti, pvz., paieškos ir gelbėjimo veiksmus, ir veiksmai, kuriais siekiama sėkmingai užbaigti tokią operaciją (1 konstatuojamoji dalis ir III skyrius).

Persvarstant šį sprendimą reikėjo atsižvelgti į Reglamento (EB) Nr. 2007/2004 pakeitimus. Agentūrai dabar taip pat pavesta padėti valstybėms narėms tomis aplinkybėmis, kai reikia didesnės techninės pagalbos prie jų išorės sienų, atsižvelgiant į tai, kad kai kurie atvejai gali būti susiję su humanitarinėmis krizėmis ir gelbėjimo darbais jūroje. Tai reiškia, kad nors Agentūra ir netampa nei paieškos, nei gelbėjimo tarnyba, nei prisiima gelbėjimo koordinavimo centro funkcijas, jūrų operacijos metu ji padeda valstybėms narėms vykdyti pagal tarptautinę jūrų teisę numatytą jų pareigą suteikti pagalbą nelaimės ištiktiems

⁸ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1168/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2007/2004, įsteigiantis Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūrą, OL L 304, 2011 11 22, p. 1.

⁹ 2012 m. vasario 23 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimas (didžioji kolegija), (paraiškos Nr. 27765/09), adresas internete: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-109231#{\"itemid\":\[\"001-109231\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-109231#{\).

asmenims, ir šiame pasiūlyme nustatomos taisyklės, kaip spręsti tokias situacijas vykdant Agentūros koordinuojamą jūrų operaciją (2 konstatuojamoji dalis ir 9 straipsnis).

Iš dalies pakeitus Reglamentą (EB) Nr. 2007/2004, veiklos planas tapo teisiškai privaloma priemone visų Agentūros koordinuojamų operacijų, o ne vien tik skubios pagalbos atžvilgiu. Veiklos plano turinys nurodytas Reglamento (EB) Nr. 2007/2004 3a ir 8e straipsniuose. Numatyta, kad šiame pasiūlyme nustatytos taisyklės bus pagal Reglamentą (EB) Nr. 2007/2004 parengto veiklos plano dalis, atsižvelgiant į jūrų operacijoms keliamus reikalavimus.

Šiame pasiūlyme taip pat atsižvelgiama į teisinius ir teisminius pokyčius, susijusius su pagrindinių teisių apsauga. 4 straipsnyje, skirtame pagrindinių teisių apsaugai ir *negražinimo* principui vykdant jūrų operacijas, siekiama spręsti susirūpinimą keliančius klausimus, įvardytus Europos žmogaus teisių teismo sprendime byloje *Hirsi Jamaa ir kiti prieš Italiją* ir susijusius su perimtų ar išgelbėtų asmenų išlaipinimu trečiosiose šalyse, atsižvelgiant tiek į valstybių narių ir trečiųjų šalių santykius, tiek į valstybių narių turimas pareigas atskirų asmenų atžvilgiu. Šiame straipsnyje kalbama apie *negražinimo* principo įgyvendinimą praktikoje, kaip įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnio 2 dalyje. Išlaipinimo trečiojoje šalyje atveju privaloma nustatyti perimtų ar išgelbėtų asmenų tapatybę ir kuo išsamiau įvertinti jų asmenines aplinkybes prieš juos išlaipinant. Taip pat juos privaloma tinkamu būdu informuoti apie išlaipinimo vietą ir jiems privaloma suteikti galimybę nurodyti bet kokias priežastis, dėl kurių, jų manymu, juos išlaipinus siūlomoje vietoje būtų pažeistas *negražinimo* principas. Taip užtikrinama, kad migrantai būtų informuoti apie savo padėtį ir siūlomą išlaipinimo vietą ir jiems būtų suteikta galimybė pareikšti prieštaravimus.

Šio pasiūlymo III skyriuje aiškiai parodomas aptikimo, perėmimo ir išgelbėjimo skirtumas. Šiame pasiūlyme paliekamos tokios pačios perėmimo priemonės kaip ir Sprendime, parodant priemonių, kurių galima imtis teritoriniuose vandenyse (6 straipsnis), atvirojoje jūroje (7 straipsnis) ir gretutinėje zonoje¹⁰ (8 straipsnis), skirtumą, – tokiu būdu patikslinamos sąlygos, kuriomis galima imtis šių priemonių, ir jurisdikcinis pagrindas, kuriuo remiantis galima imtis veiksmų, ypač jokiai valstybei nepriklausančių laivų atžvilgiu. Remiantis Protokolu dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru šiuo metu laivų perėmimas atvirojoje jūroje aiškiai susietas su reikalavimu turėti pakankamo pagrindo įtarti, kad laivu yra neteisėtai gabenami migrantai. Kaip ir Sprendime nustatyta, kad norint vykdyti jurisdikciją atvirojoje jūroje visada privaloma gauti vėliavos valstybės leidimą.

Šio pasiūlymo tekstas dėl paieškos ir gelbėjimo atvejų išliko toks pat kaip ir sprendime (9 straipsnis). Formuluoته suderinta su 1979 m. Tarptautine jūrų paieškos ir gelbėjimo konvencija ir Tarptautiniu aeronautinės ir jūrinės paieškos ir gelbėjimo vadovu (IAMSAR). Be to, remiantis šiomis tarptautinėmis priemonėmis į pasiūlymą įtraukti kriterijai, leidžiantys nustatyti, kada laivas laikomas patekęs į neaiškios baigties (9 straipsnio 3 dalis), pavojingą (9 straipsnio 4 dalis) ar avarinę padėtį (9 straipsnio 5 dalis), ir gelbėjimo koordinavimo centro apibrėžtis (2 straipsnio 12 dalis).

¹⁰ Gretutines zonas reglamentuoja Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos 33 straipsnis. Tai greta teritorinių vandenų esanti zona, negalinti tęstis daugiau kaip 24 jūrmyles nuo bazinių linijų, nuo kurių matuojamas teritorinių vandenų plotis. Ji priklauso išskirtinei ekonominei zonai arba atvirajai jūrai, priklausomai nuo to, ar pakrantės valstybė yra ją paskelbusi išskirtine ekonomine zona, ir šioje zonoje galioja laivybos laisvė. Nors ši zona nepriklauso teritoriniams vandenims, pakrantės valstybė gali vykdyti reikiamą kontrolę, kad užkirstų kelią jos muitinės, fiskalinių, imigracijos ar sanitarijos srities įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimams jos teritorijoje ar teritoriniuose vandenyse ir nubaustų už šiuos pažeidimus.

Šiame pasiūlyme kitaip nei Sprendime išlaipinimo klausimas sprendžiamas atsižvelgiant į perėmimą ir gelbėjimą (10 straipsnis). Kai perėmimas vyksta teritoriniuose vandenyse arba gretutinėje zonoje, išlaipinimas vykdomas pakrantės valstybėje narėje. Perėmimo atvirojoje jūroje atveju išlaipinimas gali vykti toje trečiojoje šalyje, iš kurios laivas yra išplaukęs, su sąlyga, kad bus užtikrinta pagrindinių teisių apsauga ir *negražinimo* principo laikymasis. Jeigu tai nėra įmanoma, išlaipinimas vykdomas priimančiojoje valstybėje narėje.

Šiame pasiūlyme nurodyta, kad išlaipinimo įvykdžius gelbėjimo operaciją atveju vartojama saugios vietos sąvoka, kaip apibrėžta Tarptautinės jūrų organizacijos¹¹ parengtose Elgesio su jūroje išgelbėtais žmonėmis gairėse, atsižvelgiant į pagrindinių teisių aspektus¹² (2 straipsnio 11 dalis ir 10 straipsnio 4 dalis), ir pasiūlyme reikalaujama, kad valstybės narės bendradarbiautų su atsakingu gelbėjimo koordinavimo centru siekiant numatyti tinkamą uostą ar saugią vietą ir užtikrinti spartų ir veiksmingą išlaipinimą. Šiame pasiūlyme atsižvelgiama į tai, kad šiuo etapu jūrų ir oro padalinių veiksmus koordinuotų gelbėjimo koordinavimo centras, nustatantis tinkamą uostą ar išlaipinimo vietą. Tačiau jame taip pat pripažįstama galimybė, kad jūrų padaliniai išsilaipintų priimančiojoje valstybėje narėje, jeigu nepanaikinama jų pareiga suteikti pagalbą nelaimės ištiktiems asmenims, kai tik tai tampa praktiškai įmanoma, atsižvelgiant į išgelbėtų asmenų ir paties jūrų padalinio saugumą.

¹¹ Rezoliucija MSC.167(78), priimta 2004 m. gegužės 20 d.

¹² Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucija 1821(2011).

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**kuriuo nustatomos išorės jūrų sienų stebėjimo vykdant Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros koordinuojamą operatyvų bendradarbiavimą taisyklės**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 77 straipsnio 2 dalies d punktą,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) Sąjungos politikos Sąjungos išorės sienų srityje tikslas – užtikrinti, kad išorės sienų kirtimas būtų veiksmingai kontroliuojamas, įskaitant sienų stebėjimo veiksmus. Sienų stebėjimo tikslas – užkirsti kelią neleistinam sienų kirtimui, kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir sulaikyti neteisėtai sieną kirtusius asmenis arba imtis prieš juos kitų priemonių. Sienų stebėjimas turėtų veiksmingai užkirsti kelią siekiui išvengti patikrinimų sienos perėjimo punktuose ir atgrasyti to siekiančius asmenis. Šiuo tikslu sienų stebėjimas neapsiriboja bandymų neteisėtai kirsti sieną nustatymu, bet jam priskiriami ir kiti veiksmai, pvz., laivų perėmimas, įtarus, kad jais bandoma neteisėtai patekti į Sąjungą apeinant pasienio kontrolę, taip pat veiksmai, kuriais siekiama reaguoti į sienų stebėjimo operacijų jūroje metu susiklosčiusias padėtis, kai reikia vykdyti, pvz., paieškos ir gelbėjimo veiksmus, ir veiksmus, kuriais siekiama sėkmingai užbaigti tokias operacijas;
- (2) 2004 m. spalio 26 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2007/2004¹³ įkurta Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra (toliau – Agentūra) yra atsakinga už valstybių narių operatyvaus bendradarbiavimo koordinavimą valdant išorės sienas, įskaitant sienų stebėjimą. Agentūra taip pat yra atsakinga už pagalbos teikimą valstybėms narėms tomis aplinkybėmis, kai reikia didesnės techninės pagalbos prie jų išorės sienų, atsižvelgiant į tai, kad kai kurie atvejai gali būti susiję su humanitarinėmis krizėmis ir gelbėjimo darbais jūroje. Reikia papildomų taisyklių, reglamentuojančių sienų stebėjimo veiklą, kurią vienos valstybės narės jūrų ir oro padaliniai vykdo prie kitų valstybių narių jūrų sienos arba atvirojoje jūroje, kai jų operatyvų bendradarbiavimą koordinuoja Agentūra, kad toks bendradarbiavimas būtų labiau sustiprintas;
- (3) [...] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. [...] įkūrus Europos sienų stebėjimo sistemą (EUROSUR) turėtų būti geriau vykdomi valstybių narių ir Agentūros informacijos mainai ir operatyvus bendradarbiavimas. Taip užtikrinama,

¹³ OL L 349, 2004 11 25, p. 1.

kad taip pat ir Agentūrai padedant gerokai padidėtų valstybių narių informuotumas apie esamą padėtį ir sustiprėtų reagavimo pajėgumai, siekiant nustatyti neteisėtą migraciją ir užkirsti jai kelią, kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir padėti apsaugoti ir išgelbėti migrantų gyvybę prie išorės sienų. Koordinuodama sienos stebėjimo operacijas Agentūra turėtų pateikti valstybėms narėms su šiomis operacijomis susijusią informaciją ir analizę;

- (4) sienų stebėjimo operacijų metu valstybės narės ir Agentūra turėtų paisyti savo įsipareigojimų pagal Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją, Tarptautinę konvenciją dėl žmogaus gyvybės apsaugos jūroje, Tarptautinę jūrų paieškos ir gelbėjimo konvenciją, Jungtinių Tautų konvenciją dėl kovos su tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu ir jos Protokolą dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru, Konvenciją dėl pabėgėlių statuso, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, Jungtinių Tautų konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą bei kitus susijusius tarptautinius dokumentus;
- (5) pagal 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 562/2006, nustatantį taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas)¹⁴, ir bendruosius Sąjungos teisės principus bet kokie veiksmai, kurių imamasi vykdant stebėjimo operacijas, turėtų būti nediskriminacinio pobūdžio, proporcingi jais siekiamiems tikslams ir juos vykdant turėtų būti gerbiamas žmogaus orumas, pagrindinės teisės ir pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų teisės, įskaitant *negražinimo* principo laikymąsi. Jei valstybių narių teritorijoje, įskaitant pasienį arba tranzito zonas, pateikiamas prieglobsčio prašymas, valstybės narės ir Agentūra privalo taikyti prieglobsčio *acquis* nuostatas, visų pirma 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyvą 2005/85/EB, nustatančią būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse¹⁵;
- (6) dėl valstybės narės ir trečiosios šalies susitarimo buvimo galimybės valstybės narės negali būti atleistos nuo šių pareigų, kai tik joms yra arba turi būti žinoma, kad prieglobsčio procedūros ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų sisteminiai trūkumai toje trečiojoje šalyje sudaro pakankamą pagrindą manyti, kad prieglobsčio prašytojams kiltų realus pavojus patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį, arba jeigu joms yra arba turi būti žinoma, kad ši trečioji šalis vykdo *negražinimo* principo neatitinkančią praktiką;
- (7) vykdant sienų stebėjimo operacijas jūroje gali susidaryti padėtis, kai nelaimės ištiktiems asmenims reikės suteikti pagalbą. Pagal tarptautinę teisę kiekviena valstybė privalo įpareigoti su jos vėliava plaukiojančio laivo kapitoną, kiek tai įmanoma nesukeliant didelio pavojaus pačiam laivui, įgulai ar keleiviams, suteikti pagalbą bet kokiam jūroje aptiktam asmeniui, jei išskyla jo žūties pavojus, ir vykti didžiausiu galimu greičiu gelbėti nelaimės ištiktų asmenų. Tokia pagalba turėtų būti teikiama neatsižvelgiant į asmenų, kuriems teiktina pagalba, pilietybę arba statusą ar aplinkybes, kuriomis jie surandami;
- (8) šią pareigą valstybės narės turėtų vykdyti pagal tarptautinių dokumentų, reglamentuojančių paieškos ir gelbėjimo atvejus, taikomas nuostatas ir vadovaudamosi su pagrindinių teisių apsauga susijusiais reikalavimais. Šis reglamentas neturėtų daryti įtakos paieškos ir gelbėjimo tarnybų pareigoms, įskaitant pareigą užtikrinti, kad

¹⁴ OL L 105, 2006 4 13, p. 1.

¹⁵ OL L 326, 2005 12 13, p. 13.

koordinavimas ir bendradarbiavimas vyktų taip, jog išgelbėtus asmenis būtų galima pristatyti į saugų uostą ar vietą;

- (9) pagal Reglamentą (EB) Nr. 2007/2004 Agentūros koordinuojamos sienų stebėjimo operacijos yra vykdomos pagal veiksmų planą. Todėl jūrų operacijų atveju į veiksmų planą turėtų būti įtraukta konkreti informacija apie atitinkamos jurisdikcijos galiojimą ir atitinkamų teisės aktų taikymą geografinėje vietovėje, kurioje vykdoma bendra operacija ar bandomasis projektas, įskaitant nuorodas į tarptautinius ir Sąjungos teisės aktus dėl perėmimo, gelbėjimo darbų jūroje ir išlaipinimo. Savo ruožtu šis reglamentas reglamentuoja perėmimo, gelbėjimo jūroje ir išlaipinimo klausimus, susijusius su Agentūros koordinuojamomis jūrų sienų stebėjimo operacijomis;
- (10) remiantis Reglamentu (EB) Nr. 2007/2004 nusistovėjo praktika, kad dėl kiekvienos jūrų operacijos priimančiojoje valstybėje narėje sukuriami koordinavimo struktūra, kurią sudaro priimančiosios valstybės narės pareigūnai, kviestiniai pareigūnai ir Agentūros atstovai, įskaitant Agentūros koordinuojantį pareigūną. Šia koordinavimo struktūra, paprastai vadinama Tarptautiniu koordinavimo centru, turėtų būti naudojama kaip ryšių kanalu, skirtu jūrų operacijoje dalyvaujantiems pareigūnams ir susijusioms institucijoms;
- (11) šiame reglamente paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi principų, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, t. y. teisės į gyvybę, žmogaus orumo, kankinimo ir nežmoniško ar žeminamo elgesio arba baudimo uždraudimo, teisės į laisvę ir saugumą, *negrąžinimo* principo, nediskriminavimo, teisės į veiksmingą teisinę gynybą, teisės į prieglobstį ir vaiko teisių;
- (12) kadangi šio būtino imtis veiksmo tikslų, t. y. priimti specialias jūrų sienų stebėjimo, kurį sienos apsaugos pareigūnai vykdo koordinuojant Agentūrai, taisykles, valstybės narės negali deramai pasiekti dėl jų teisės ir praktikos skirtumų ir kadangi dėl operacijų tarptautinio pobūdžio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydami Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (13) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas. Atsižvelgiant į tai, kad šis reglamentas grindžiamas Šengeno *acquis* pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo III dalies V antraštinės dalies nuostatas, Danija pagal minėto protokolo 4 straipsnį per šešis mėnesius nuo šio reglamento priėmimo turi nuspręsti, ar jį įtrauks į savo nacionalinę teisę;
- (14) Islandijos ir Norvegijos atžvilgiu šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip apibrėžta Europos Sąjungos Tarybos, Islandijos Respublikos ir Norvegijos Karalystės sudarytame susitarime dėl pastarųjų asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis*¹⁶, kurios priklauso Tarybos sprendimo 1999/437/EB¹⁷ dėl tam tikrų priemonių taikant tą susitarimą 1 straipsnio A punkte nurodytai sričiai;
- (15) Šveicarijos atžvilgiu šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip apibrėžta Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant

¹⁶ OL L 176, 1999 7 10, p. 36.

¹⁷ OL L 176, 1999 7 10, p. 31.

Šengeno *acquis*¹⁸, kurios priklauso sričiai, nurodytai 2008 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimo 1999/437/EB 1 straipsnio A punkte, jį skaitant kartu su Tarybos sprendimo 2008/146/EB dėl susitarimo sudarymo Europos bendrijos vardu¹⁹ 3 straipsniu;

- (16) Lichtenšteino atžvilgiu šiuo sprendimu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip apibrėžta Europos Sąjungos, Europos bendrijos, Šveicarijos Konfederacijos ir Lichtenšteino Kunigaikštystės protokole dėl Lichtenšteino Kunigaikštystės prisijungimo prie Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis*, kurios priklauso sričiai, nurodytai Sprendimo 1999/437/EB²⁰ 1 straipsnio A punkte, jį skaitant kartu su 2011 m. kovo 7 d. Tarybos sprendimo 2011/350/ES dėl to protokolo sudarymo Europos Sąjungos vardu²¹ 3 straipsniu;
- (17) šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kurias įgyvendinant Jungtinė Karalystė nedalyvauja pagal 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos sprendimą 2000/365/EB dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prašymo dalyvauti įgyvendinant kai kurias Šengeno *acquis* nuostatas²². Todėl Jungtinė Karalystė nedalyvauja jį priimant ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;
- (18) šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kurias įgyvendinant Airija nedalyvauja pagal 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimą 2002/192/EB dėl Airijos prašymo dalyvauti įgyvendinant kai kurias Šengeno *acquis* nuostatas²³. Todėl Airija nedalyvauja jį priimant ir jis nėra jai privalomas ar taikomas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Taikymo sritis

Šis reglamentas taikomas valstybių narių vykdomoms sienų stebėjimo operacijoms prie jų išorės jūrų sienų, plėtojant Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros koordinuojamą operatyvų bendradarbiavimą.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1. Agentūra – Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra, įsteigta Reglamentu (EB) Nr. 2007/2004;
2. jūrų operacija – bendra operacija, bandomasis projektas ar skubios pagalbos veiksmai, kuriuos koordinuojant Agentūrai vykdo valstybės narės išorės jūrų sienų stebėjimo tikslu;

¹⁸ OL L 53, 2008 2 27, p. 52.

¹⁹ OL L 53, 2008 2 27, p. 1.

²⁰ OL L 176, 1999 7 10, p. 31.

²¹ OL L 160, 2011 6 18, p. 19.

²² OL L 131, 2000 6 1, p. 43.

²³ OL L 64, 2002 3 7, p. 20.

3. priimančioji valstybė narė – valstybė narė, kurioje vykdoma jūrų operacija arba iš kurios ją pradedama vykdyti;
4. dalyvaujančioji valstybė narė – valstybė narė, kurios dalyvavimas jūrų operacijoje reiškia materialinių ar žmogiškųjų išteklių teikimą, bet ji nėra priimančioji valstybė narė;
5. dalyvaujantysis padalinys – priimančiosios valstybės narės arba dalyvaujančiosios valstybės narės jūrų ar oro padalinys;
6. Tarptautinis koordinavimo centras – jūrų operacijos koordinavimo tikslu dalyvaujančiojoje valstybėje narėje sukurta koordinavimo struktūra;
7. Nacionalinis koordinavimo centras – Europos sienų stebėjimo sistemos (EUROSUR) tikslu įkurtas Nacionalinis koordinavimo centras pagal Reglamentą (ES) Nr. [.../...];
8. laivas – laivas ar bet kokia kita plaukioji jūroje skirta transporto priemonė;
9. jokiai valstybei nepriklausantis laivas – nacionalinės priklausomybės neturintis laivas arba laivas, galintis būti prilygintas nacionalinės priklausomybės neturinčiam laivui, jeigu nė viena valstybė nėra suteikusi jam teisės plaukioji su jos vėliava arba jeigu jis plaukioja su dviejų ar daugiau valstybių vėliavomis, kurias naudoja kaip patogiau;
10. Protokolas dėl neteisėto migrantų įvežimo – Protokolas dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru, papildantis Jungtinių Tautų Organizacijos Konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, kuri buvo pasirašyta 2000 m. gruodžio mėn. Italijoje Palermo mieste;
11. saugi vieta – vieta, kuri laikoma gelbėjimo operacijų užbaigimo vieta ir kurioje nekyla grėsmės išgelbėtų asmenų gyvybei, taip pat ir jų pagrindinių teisių apsaugai, kurioje gali būti patenkinti jų pagrindiniai žmogiškieji poreikiai ir iš kurios galima suorganizuoti išgelbėtų asmenų nugabenimą į kitą paskirties ar galutinės paskirties vietą;
12. Gelbėjimo koordinavimo centras – padalinys, atsakingas už veiksmingą paieškos ir gelbėjimo tarnybų veiklos propagavimą bei paieškos ir gelbėjimo operacijų vykdymo koordinavimą paieškos ir gelbėjimo regione, kaip apibrėžta 1979 m. Tarptautinėje jūrų paieškos ir gelbėjimo konvencijoje.

II SKYRIUS

BENDROSIOS TAISYKLĖS

3 straipsnis

Saugumas jūroje

Priemonės, kurių imamasi jūrų operacijos tikslu, vykdomos taip, kad nekiltų pavojaus perimtu ar išgelbėtų asmenų saugumui ir dalyvaujančiųjų padalinių saugumui.

4 straipsnis

Pagrindinių teisių apsauga ir *negrąžinimo* principas

1. Joks asmuo neišlaipinamas šalyje arba kitaip perduodamas valdžios institucijoms tos šalies, kurioje tokiam asmeniui kyla didelė rizika sulaukti mirties bausmės, būti kankinamam arba kitaip patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį arba baudimą, arba

šalyje, kurioje jam kyla didelė rizika būti išsiųstam, išvežtam į kitą šalį arba jai perduotam pažeidžiant *negrąžinimo* principą.

2. Prieš nusprendami dėl išlaipinimo trečiojoje šalyje dalyvaujantieji padaliniai atsižvelgia į tos trečiosios šalies bendrą situaciją, o perimti arba išgelbėti asmenys neišlaipinami toje trečiojoje šalyje, jeigu priimančiajai valstybei narei arba dalyvaujančiosioms valstybėms narėms yra arba turi būti žinoma, kad ši trečioji šalis užsiima 1 dalyje aprašyta praktika.
3. Išlaipinimo trečiojoje šalyje atveju dalyvaujantieji padaliniai nustato perimtų ar išgelbėtų asmenų tapatybę ir kuo išsamiau įvertina jų asmenines aplinkybes prieš juos išlaipinant. Jie tinkamu būdu informuoja perimtus ar išgelbėtus asmenis apie išlaipinimo vietą ir jiems suteikia galimybę nurodyti bet kokias priežastis, dėl kurių, jų manymu, juos išlaipinus siūlomoje vietoje būtų pažeistas *negrąžinimo* principas.
4. Jūrų operacijos metu dalyvaujantieji padaliniai atsižvelgia į ypatingus vaikų, asmenų, nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis, asmenų, kuriems būtina skubi medicininė pagalba, asmenų, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir kitų asmenų, kurių padėtis itin pažeidžiama, poreikius.
5. Jūrų operacijoje dalyvaujantys sienos apsaugos pareigūnai supažindinami su atitinkamomis nuostatomis dėl pagrindinių teisių, pabėgėlių teise ir paieškos ir gelbėjimo veiklos tarptautiniu teisiniu režimu.

III SKYRIUS

SPECIALIOSIOS TAISYKLĖS

5 straipsnis

Aptikimas

1. Aptikus laivą, kuriuo, kaip įtariama, neteisėtai kertama siena ar bandoma ją kirsti, dalyvaujantieji padaliniai prie jo prisiartina, kad nustatytų jo tapatybę ir nacionalinę priklausomybę, ir, kol nebus imtasi tolesnių priemonių, laivas stebimas per saugų atstumą. Dalyvaujantieji padaliniai nedelsdami perduoda Tarptautiniam koordinavimo centrui informaciją apie laivą.
2. Jeigu laivas netrukus įplauks arba jau įplaukė į jūrų operacijoje nedalyvaujančios valstybės narės teritorinius vandenis arba gretutinę zoną, dalyvaujantieji padaliniai perduoda informaciją apie laivą Tarptautiniam koordinavimo centrui, kuris ją perduoda atitinkamos valstybės narės Nacionaliniam koordinavimo centrui.
3. Dalyvaujantieji padaliniai informaciją apie bet kokią laivą, kuris, kaip įtariama, vykdo neteisėtą veiklą jūroje, nesusijusią su jūrų operacija, perduoda Tarptautiniam koordinavimo centrui, kuris šią informaciją perduoda atitinkamos (-ų) valstybės (-ių) narės (-ių) Nacionaliniam koordinavimo centrui.

6 straipsnis

Perėmimas teritoriniuose vandenyse

1. Būdami priimančiosios valstybės narės arba dalyvaujančiosios valstybės narės teritoriniuose vandenyse dalyvaujantieji padaliniai imasi vienos ar daugiau toliau nurodytų priemonių, jei yra pakankamo pagrindo įtarti, kad laivas gabena asmenis,

siekiančius išvengti patikrinimo sienos perėjimo punktuose, arba neteisėtai gabena migrantus jūra:

- a) prašo pateikti informaciją ir dokumentus dėl nuosavybės, registracijos ir duomenų, susijusių su kelione, taip pat dėl laive esančių asmenų tapatybės, pilietybės ir kitų susijusių duomenų;
 - b) sustabdo laivą, įlipa į jį ir apieško laivą, jo krovinius bei jame esančius asmenis bei juos apklausia;
 - c) informuoja laive esančius asmenis, kad jie neturi teisės kirsti sienos ir kad laivui vadovaujantiems asmenims gali būti taikomos sankcijos už padėjimą vykdyti kelionę;
 - d) areštuoja laivą ir sulaiko laive esančius asmenis;
 - e) įsako laivui pakeisti maršrutą ir palikti teritorinius vandenis ar gretutinę zoną arba neplaukti link jų (jos), palydinti laivą arba plaukiant šalia jo, kol jis nepradės plaukti tokiu maršrutu;
 - f) nukreipia laivą ar jame esančius asmenis į priimančiąją valstybę narę, arba kitą operacijoje dalyvaujančią valstybę narę, arba į pakrantės valstybę narę.
2. Priimančioji valstybė narė arba dalyvaujančioji valstybė narė, kurios teritoriniuose vandenyse atliekamas perėmimas, leidžia imtis 1 dalyje nurodytų priemonių ir per Tarptautinį koordinavimo centrą tinkamai informuoja dalyvaujantįjį padalinį. Dalyvaujantysis padalinys per Tarptautinį koordinavimo centrą informuoja priimančiąją valstybę narę, ar laivo kapitonas reikalauja, kad būtų informuotas vėliavos valstybės diplomatas ar konsulinis pareigūnas.
3. Jei yra pakankamo pagrindo įtarti, kad nacionalinės priklausomybės neturintis laivas arba laivas, kuris gali būti prilygintas nacionalinės priklausomybės neturinčiam laivui, gabena asmenis, siekiančius išvengti patikrinimo sienos perėjimo punktuose, arba neteisėtai gabena migrantus jūra, priimančioji valstybė narė arba dalyvaujančioji valstybė narė, kurios teritoriniuose vandenyse yra perimamas nacionalinės priklausomybės neturintis laivas, leidžia ir nurodo dalyvaujančiajam padaliniui jį sustabdyti ir imtis bet kurių 1 dalyje nustatytų priemonių.
4. Bet kokia operatyvinė veikla jūrų operacijoje nedalyvaujančios valstybės narės teritoriniuose vandenyse vykdoma vadovaujantis pakrantės valstybės narės leidimu. Tarptautiniam koordinavimo centrui pranešama apie bet kokius ryšius su ta valstybe nare ir apie vėlesnius veiksmus, kurių ta valstybė narė leido imtis.

7 straipsnis

Perėmimas atvirojoje jūroje

1. Būdami atvirojoje jūroje dalyvaujantieji padaliniai, gavę vėliavos valstybės leidimą pagal Protokolą dėl neteisėto migrantų įvežimo, imasi vienos ar daugiau toliau nurodytų priemonių, jei yra pakankamo pagrindo įtarti, kad laivas neteisėtai gabena migrantus jūra:
 - a) prašo pateikti informaciją ir dokumentus dėl nuosavybės, registracijos ir duomenų, susijusių su kelione, taip pat dėl laive esančių asmenų tapatybės, pilietybės ir kitų susijusių duomenų;
 - b) sustabdo laivą, įlipa į jį ir apieško laivą, jo krovinius bei jame esančius asmenis bei juos apklausia;

- c) informuoja laive esančius asmenis, kad jie neturi teisės kirsti sienos ir kad laivui vadovaujantiems asmenims gali būti taikomos sankcijos už padėjimą vykdyti kelionę;
 - d) areštuoja laivą ir sulaiko laive esančius asmenis;
 - e) įsako laivui pakeisti maršrutą ir palikti teritorinius vandenis ar gretutinę zoną arba neplaukti link jų (jos), palydint laivą arba plaukiant šalia jo, kol jis nepradės plaukti tokiu maršrutu;
 - f) nukreipia laivą ar jame esančius asmenis į trečiąją šalį arba perduoda laivą ar jame esančius asmenis trečiosios šalies valdžios institucijoms;
 - g) nukreipia laivą ar jame esančius asmenis į priimančiąją valstybę narę arba kitą operacijoje dalyvaujančią valstybę narę.
2. Jei laivas plaukioja su priimančiosios valstybės narės arba dalyvaujančiosios valstybės narės vėliava arba yra pažymėtas jos nacionalinės priklausomybės registracijos žyma, patvirtinus laivo nacionalinę priklausomybę ta valstybė narė leidžia imtis 1 dalyje nustatytų priemonių.
 3. Jei laivas plaukioja su jūrų operacijoje nedalyvaujančios valstybės narės arba trečiosios šalies vėliava arba yra pažymėtas jos nacionalinės priklausomybės registracijos žyma, priimančioji valstybė narė arba dalyvaujančioji valstybė narė, priklausomai nuo to, kurios valstybės dalyvaujantysis padalinys perėmė laivą, informuoja vėliavos valstybę, paprašo patvirtinti registraciją ir, jeigu patvirtinama nacionalinė priklausomybė, ji paprašo vėliavos valstybės imtis bet kurių 1 dalyje nustatytų priemonių. Priimančioji valstybė narė arba dalyvaujančioji valstybė narė informuoja Tarptautinį koordinavimo centrą apie bet kokius ryšius su vėliavos valstybe ir apie vėliavos valstybės leidžiamas priemones.
 4. Jei yra pakankamo pagrindo įtarti, kad nors laivas ir plaukioja su užsienio vėliava arba atsisako rodyti savo vėliavą, iš tikrųjų jo nacionalinė priklausomybė yra tokia pati kaip ir dalyvaujančiojo padalinio, dalyvaujantysis padalinys patikrina laivo teisę plaukti su savo vėliava. Šiuo tikslu jis gali priartėti prie įtariamo laivo. Jei patikrinus dokumentus toks įtarimas išlieka, tęsiamas laivo tikrinimas, kuris privalo būti atliekamas imantis visų būtinų atsargumo priemonių. Atitinkamais kanalais susisiekiama su dalyvaujančiąja valstybe, su kurios vėliava tariamai plaukioja laivas.
 5. Jei yra pakankamo pagrindo įtarti, kad nors laivas ir plaukioja su užsienio vėliava arba atsisako rodyti savo vėliavą, iš tikrųjų jo nacionalinė priklausomybė yra tokia pati kaip ir priimančiosios valstybės narės arba kitos dalyvaujančiosios valstybės narės, dalyvaujantysis padalinys, gavęs tos valstybės narės leidimą, patikrina laivo teisę plaukti su savo vėliava.
 6. Jeigu 4 arba 5 dalyje nurodytais atvejais paaiškėja, kad įtarimai dėl laivo nacionalinės priklausomybės yra pagrįsti, priimančioji valstybė narė arba dalyvaujančioji valstybė leidžia imtis 1 dalyje nustatytų priemonių.
 7. Laukiant vėliavos valstybės leidimo arba jo negavus, laivas stebimas per saugų atstumą. Be aiškaus vėliavos valstybės leidimo nesiimama jokių kitų priemonių, išskyrus tas, kurios būtinos esant neišvengiamam pavojui asmenų gyvybei arba kurios numatytos dvišaliuose ar daugiašaliuose susitarimuose.
 8. Jei yra pakankamo pagrindo įtarti, kad nacionalinės priklausomybės neturintis laivas arba laivas, kuris gali būti prilygintas nacionalinės priklausomybės neturinčiam laivui, neteisėtai gabena migrantus jūra, dalyvaujantysis padalinys, siekdamas

patikrinti laivo nacionalinę nepriklausomybę, gali į ją įlipti ir ją sustabdyti. Paaiškėjus, kad įtarimai yra pagrįsti, vadovaujantis nacionaline teise ir tarptautine teise gali būti imtasi kitų 1 dalyje nustatytų atitinkamų priemonių.

9. Valstybė narė, kuri ėmėsi bet kurių priemonių pagal 1 dalį, nedelsdama informuoja vėliavos valstybę apie tokių priemonių rezultatus.
10. Tarptautiniame koordinavimo centre priimančiajai valstybei narei arba dalyvaujančiajai valstybei narei atstovaujantis nacionalinis pareigūnas pagal nacionalinę teisę yra paskiriamas atsakingu už leidimą patikrinti laivo teisę plaukioti su susijusios valstybės narės vėliava arba imtis bet kurių 1 dalyje nustatytų priemonių.
11. Jeigu paaiškėja, kad nėra pakankamo pagrindo įtarti, kad laivas neteisėtai gabena migrantus atvirojoje jūroje, arba jeigu dalyvaujantysis padalinys neturi jurisdikcijos imtis veiksmų, bet išlieka pakankamas pagrindas įtarti, kad laivas gabena asmenis, ketinančius pasiekti valstybės narės sieną ir išvengti patikrinimo sienos perėjimo punktuose, tas laivas toliau stebimas. Tarptautinis koordinavimo centras perduoda informaciją apie laivą valstybių narių, kurių kryptimi plaukia laivas, nacionaliniam koordinavimo centrui.

8 straipsnis

Perėmimas gretutinėje zonoje

1. Jeigu gretutinė zona ribojasi su priimančiosios arba dalyvaujančiosios valstybės narės teritoriniais vandenimis, imamasi 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų priemonių vadovaujantis 6 straipsnio 2 dalimi.
2. 6 straipsnio 1 dalyje nustatytos priemonės netaikomos jūrų operacijoje nedalyvaujančios valstybės narės gretutinėje zonoje be tos valstybės narės leidimo. Tarptautiniam koordinavimo centrui pranešama apie bet kokius ryšius su ta valstybe nare ir apie vėlesnius veiksmus, kurių ta valstybė narė leido imtis.
3. Kai jokiai valstybei nepriklausantis laivas tranzitu plaukia per gretutinę zoną, taikoma 7 straipsnio 8 dalis.

9 straipsnis

Paieškos ir gelbėjimo atvejai

1. Jūrų operacijos metu dalyvaujantieji padaliniai teikia pagalbą bet kokiam jūroje į avarinę padėtį patekusiam laivui ar nelaimės ištiktam asmeniui. Jie pagalbą suteikia neatsižvelgdami į tokio asmens pilietybę arba statusą ar aplinkybes, kuriomis tas asmuo surandamas.
2. Jei jūrų operacijos metu laivas arba bet kuris iš jame esančių asmenų patenka į neaiškios baigties, pavojingą ar avarinę padėtį arba yra ištiktas nelaimės, dalyvaujantysis padalinys nedelsdamas perduoda visą turimą informaciją Gelbėjimo koordinavimo centrui, atsakingam už paieškos ir gelbėjimo regioną, kuriame susidarė tokia padėtis.
3. Laivas arba jame esantys asmenys laikomi patekę į neaiškios baigties padėtį visų pirma tada, kai:
 - a) kyla abejonų dėl laivo ir jame esančių asmenų saugumo arba

- b) trūksta informacijos apie laivo judėjimą arba poziciją.
4. Laivas arba jame esantys asmenys laikomi patekę į pavojingą padėtį visų pirma tada, kai:
- a) baiminamasi dėl laivo ar bet kurio iš jame esančių asmenų saugumo, nes turima informacijos apie esamus didelius sunkumus, bet ne tokio masto, kad galėtų kilti avarinė padėtis, arba
- b) tebetrūksta informacijos apie laivo judėjimą arba poziciją.
5. Laivas arba jame esantys asmenys laikomi patekę į avarinę padėtį arba ištikti nelaimės visų pirma tada, kai:
- a) gaunama informacijos, patvirtinančios, kad laivui ar jame esantiems asmenims gresia pavojus ir reikalinga skubi pagalba, arba
- b) nepavyksta užmegzti kontakto su laivu ir nesėkmingos užklauso rodo, kad laivas gali būti patekęs į avarinę padėtį, arba
- c) gaunama informacijos, rodančios, kad laivo eksploatacinis efektyvumas pablogėjęs tiek, kad kilti susidaryti avarinė padėtis.
6. Vertindami padėtį pagal 3–5 dalis dalyvaujantieji padaliniai atsižvelgia į visus susijusius elementus:
- a) ar pateiktas pagalbos prašymas;
- b) ar laivas tinkamas plaukioti ir kokia tikimybė, kad jis nepasieks galutinės paskirties vietos;
- c) koks keleivių skaičius atsižvelgiant į laivo tipą ir būklę;
- d) ar turima krantui pasiekti būtinų išteklių, kaip antai degalų, vandens, maisto;
- e) ar laive yra kvalifikuota įgula ir kapitonas;
- f) ar yra saugos, navigacijos bei ryšių įranga ir kokie jos pajėgumai;
- g) ar yra keleivių, kuriems būtina skubi medicininė pagalba;
- h) ar yra mirusių keleivių;
- i) ar yra nėsčiųjų arba vaikų;
- j) kokios yra oro ir jūros sąlygos, įskaitant oro ir jūrų prognozes.
7. Dalyvaujantieji padaliniai nedelsdami informuoja atsakingą Gelbėjimo koordinavimo centrą apie jų parengtą padėties įvertinimą. Laukdami gelbėjimo koordinavimo centro nurodymų, dalyvaujantieji padaliniai imasi visų reikiamų priemonių atitinkamų asmenų saugumui užtikrinti.
8. Ar susidarė avarinė padėtis, nesprendžiama vien iš to, ar faktiškai paprašyta pagalbos. Jeigu laive esantys asmenys atsisako priimti pagalbą, nors konstatuojama, kad laivas pateko į avarinę padėtį, dalyvaujantysis padalinys informuoja Gelbėjimo koordinavimo centrą ir toliau vykdo savo pareigą pasirūpinti, stebėdamas laivą per saugų atstumą, imdamasis visų būtinų priemonių atitinkamų asmenų saugumui užtikrinti ir vengdamas bet kokių veiksmų, kurie galėtų pabloginti padėtį arba padidinti asmenų sužalojimo ar mirties riziką.
9. Jei už paieškos ir gelbėjimo regioną atsakingas trečiosios šalies Gelbėjimo koordinavimo centras neatsako į dalyvaujančiojo padalinio perduotą pranešimą,

pastarasis susisiekiama su priimančiosios valstybės narės Gelbėjimo koordinavimo centru, nebent kitas Gelbėjimo koordinavimo centras yra patogesnėje vietoje, kad galėtų prisiimti paieškos ir gelbėjimo atvejo koordinavimą.

10. Dalyvaujantieji padaliniai nedelsdami informuoja Tarptautinį koordinavimo centrą apie bet kokius ryšius su Gelbėjimo koordinavimo centru ir veiksmus, kurių jie ėmėsi.
11. Jei laivas negali ar nebegali būti laikomas patekusių į avarinę padėtį arba jei paieškos ir gelbėjimo operacija yra užbaigta, dalyvaujantysis padalinys, pasikonsultavęs su Tarptautiniu koordinavimo centru, toliau tęsia jūrų operaciją.

10 straipsnis

Išlaipinimas

1. Jūrų operacijos metu perimtų arba išgelbėtų asmenų išlaipinimo sąlygos nustatomos veiklos plane. Jūrų operacijoje nedalyvaujančioms valstybėms narėms šiomis išlaipinimo sąlygomis pareigos nenustatomos, nebent jos suteikia aiškų leidimą imtis priemonių jų teritoriniuose vandenyse arba gretutinėje zonoje pagal 6 straipsnio 4 dalį arba 8 straipsnio 2 dalį.
2. Perėmimo teritoriniuose vandenyse arba gretutinėje zonoje atveju, kaip nustatyta 6 straipsnio 2 dalyje arba 8 straipsnio 1 dalyje, išlaipinimas vykdomas toje priimančiojoje valstybėje narėje arba dalyvujančiojoje valstybėje narėje, kurios teritoriniuose vandenyse arba gretutinėje zonoje atliktas perėmimas.
Perėmimo teritoriniuose vandenyse arba gretutinėje zonoje atveju, kaip nustatyta 6 straipsnio 4 dalyje arba 8 straipsnio 2 dalyje, išlaipinimas vykdomas toje valstybėje narėje, kurios teritoriniuose vandenyse arba gretutinėje zonoje atliktas perėmimas.
3. Perėmimo atvirojoje jūroje atveju, kaip nustatyta 7 straipsnyje, išlaipinimas gali būti vykdomas toje trečiojoje šalyje, iš kurios laivas išplaukė, su sąlyga, kad taikomas 4 straipsnis. Jeigu tai nėra įmanoma, išlaipinimas vykdomas priimančiojoje valstybėje narėje.
4. Paieškos ir gelbėjimo atvejais, kaip nustatyta 9 straipsnyje, dalyvaujantieji padaliniai bendradarbiauja su atsakingu Gelbėjimo koordinavimo centru siekiant numatyti tinkamą uostą ar saugią vietą ir užtikrinti spartų ir veiksmingą išlaipinimą.
Nepažeidžiant Gelbėjimo koordinavimo centro atsakomybės, priimančioji valstybė narė ir dalyvujančiosios valstybės narės kuo greičiau užtikrina, kad būtų paskirtas saugus uostas arba vieta, atsižvelgdamos į susijusius veiksnius, kaip antai atstumai iki artimiausių saugių uostų ar vietų, su konkrečiu atveju susijusi rizika ir aplinkybės.
Jeigu 9 straipsnio 1 dalyje nurodytos dalyvujančiojo padalinio pareigos nėra panaikinamos, kai tik tai tampa praktiškai įmanoma, atsižvelgiant į išgelbėtų asmenų ir paties dalyvujančiojo padalinio saugumą, jam leidžiama išlaipinti išgelbėtus asmenis priimančiojoje valstybėje narėje.
5. Dalyvaujantieji padaliniai informuoja Tarptautinį koordinavimo centrą apie bet kokių asmenų, kaip apibrėžta 4 straipsnio 1 dalyje, buvimą, o Tarptautinis koordinavimo centras perduoda tą informaciją kompetentingoms nacionalinėms institucijoms. Remiantis ta informacija veiksmų plane turėtų būti nustatyta, kokių tolesnių priemonių būtų galima imtis.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

11 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas